

RADOVI AUGSBURŠKIH ZLATARA GOTTLIEBA MENZELA I JOHANNA
HEINRICHA MENZELA IZ 1736—1737. GODINE
U BISKUPSKOM DVORU U ĐAKOVU

REPRODUKCIJE TB. XXVII—XXIX

U sakristiji đakovačke katedrale, u biskupskom dvoru i u Dijecezanskom muzeju u Đakovu sačuvan je niz zanimljivih starih zlatarskih radova. Prema dogovoru uprava Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu i Dijecezanskog muzeja u Đakovu opisao sam u prosincu 1958. i u ožujku 1959. važnije metalne predmete u spomenutim đakovačkim zbirkama. Fotografije tih predmeta izradio je fotograf Muzeja za umjetnost i obrt Zvonimir Mikas. Direktor Dijecezanskog muzeja msgr. Josip Sokol i biskup đakovački dr. Stjepan Bäuerlein pomogli su veoma suptilno taj rad upozoravajući ne samo na sve starije metalne predmete pohranjene na raznim mjestima nego i na arhivsku građu koja bi mogla pridonijeti razjašnjenju povijesti nekih od tih predmeta.

Nadam se da će biti moguće postepeno obraditi sve zanimljive predmete iz tih zbirki, a u ovom članku ograničio sam se na skupinu od pet augsburških radova koji su svojom izvedbom veoma vrijedni, a po svom podrijetlu daju povijesti umjetnosti nove podatke koji mogu potkrijepiti pripadanje nekih zlatarskih radova majstoru *Gottliebu Menzelu* ukazujući na njegovu suradnju s *Johannom Heinrichom Menzelom*.

Svih pet spomenutih komada oblikovano je i urešeno na jednak način a prema žigovima na njima izradili su ih u Augsburgu 1736—1737. godine majstori *Gottlieb Menzel* i *Johann Heinrich Menzel*. Ti predmeti služe kod biskupske svečane mise (pontifikala). To su veliki pehar s pladnjem, koji služi kao umivaonik, pladnjić na nožici, koji služi za rukavice koje se upotrebljavaju kod pontifikala, pladnjić koji služi za pektoral, i piksida s poklopcem, koja se upotrebljavala za posvećenje ulja na Veliki četvrtak. Ti se predmeti čuvaju u kovčegu obloženom kožom i izrađenom naročito za te predmete i za još pet predmeta, također određenih za biskupsku misu, od kojih su 4 sačuvana, ali nisu augsburški nego bečki radovi, pa ih ovdje ne bih

potanje opisivao.¹ Priložene fotografije augsburških komada popratit ću opisom da bi neki detalji na predmetima bili potpunije zapaženi:

1. Umivaonik od gravirana pozlaćena srebra, blago uzvijenih stranica visokih 5 cm, s promjerima 39 i 27,5 cm. Rub je oblikovan s četiri para lukova između kojih su 4 uglasta istaka. Profiliran je s 3 uske glatke stepenice, a četvrta, šira, prelazi na stijenke, koje su izvana glatke, a iznutra, u gornjem dijelu, gravirane prepletima vrpčastih voluta s lisnatim nastavcima. Na mjestima uglatih istaka aplicirana su 4 položena, gotovo

¹ To su 2 ampule za vino i vodu zajedno s pladnjem i 1 zvonce. Svi se ti predmeti, zajedno s kovčegom, spominju u Inventaru biskupske nadarbine đakovačke, sastavljenom 1910. godine pod r. br. 97 ovako: »Umivaljka s većom pliticom i srednjom, s nogom te 2 manje plitice, k tome veći pehar, 2 amforice za vodu i vino, pa kupica s poklopcem. I jedno srebrno zvonce. Sve u crnom kožnatom sanduku.« — Najljepše zahvaljujem g. biskupu Stjepanu Bäuerleinu koji mi je o toj garnituri i o kovčegu dao slijedeće dopunske podatke jer prigodom mog boravka u Đakovu nisam imao prilike da opišem taj kovčeg. Izradio ga je »Joseph Steger Futeralmacher zu Pressburg... — Josephus Steger Capsularum Confector Posonii habitat in Foro Capucinarum Nro 264.« Takav je natpis u kovčegu. Veličina je kovčega: širina 36 cm, dužina 42,5, a visina 24 cm. Unutra su tri vertikalna pregratka i trokatni horizontalni umeci, tako da je prostor do maksimuma iskorišten. Bio je određen za neposvećeni pribor za biskupsku misu. Naručitelj je majstoru donio predmete, koje je nabavio možda u Beču, a možda i u samom Požunu (današnjoj Bratislavi) prisustvujući kao virilista državnom saboru. Tako su predmeti različitog porijekla smješteni u zajednički kovčeg. Taj je izvana obložen crnom kožom, a iznutra jelenjom. Unutra su izrezi za deset predmeta. Po izrezima se vidi da u nj spada cijela garnitura augsburških predmeta od kojih vjerojatno manjka jedan pladnjić i pozlaćena garnitura s bečkim žigom: dvije ampule i pladanj te malo zvonce koje također nosi bečki žig. Pladanj koji manjka bit će, vjerojatno, iste veličine i oblika kao najmanji pladanj iz augsburške garniture. Teško je zasad ustanoviti tko je nabavio te predmete, odnosno, tko je dao izraditi kovčeg u kojem su pohranjeni predmeti. Pošto bude proučen inventar koji se čuva u arhivu biskupije u Đakovu, možda će biti razjašnjena i ta pitanja.

ovalna, no blago četverolisna medaljona s reljefnim prizorima koji prikazuju personifikacije 4 kontinenta: a) muškarac sjedeći na lavu drži suncobran, u pozadini palme i zidine grada (Afrika); b) muškarac u turbanu sjedi s kopljem u ljevici, a s krivom sabljom u desnici, straga jednogrbna deva (Azija); c) muškarac s perjem na kapi sjedi na klupi držeći u desnici koplje, desno je poprsje krokodila razjapljenih ralja, a straga palma (Amerika); d) putto u kacigi drži konja za uzdu (Evropa). Posuda je žigosana imenom žigom majstora GM u ovalu i mjesnim žigom Augsburga iz 1736—1737. godine².

2. Vrš za umivaonik od pozlaćena srebra, iskucan, graviran, s apliciranim ljevenim medaljonima i ljevenom ručicom. Podnožje mu je uglavnom okruglo, no u osima ima 4 uglata istaka između kojih po jedan par valovitih lukova. Okomit gladak rub čini usku glatku

² Marc Rosenberg u svom djelu *Der Goldschmiede Merkzeichen*, Frankfurt am Main, 1922, na str. 193., pod br. 812, smatra da bi možda žig GM u položenom ovalu mogao pripadati majstoru Gottfriedu Menzelu u Augsburgu koji se 1740. oženio. U vezi s tim spominje takvim žigom označen vrš s umivaonikom u Zimskom dvorcu u Lenjingradu, koji je bio na izložbi srebra 1885. godine u tadašnjem Petrogradu i objavljen u katalogu te izložbe pod br. 38—40, a reproduciran na tab. 11. Ali, Rosenberg u istom djelu na str. 198., pod br. 836, spominje taj isti vrš s umivaonikom iz Zimskog dvorca zajedno s posudom za sapun, što su bili izloženi 1885. godine na istoj izložbi pod istim brojevima, ali ih ovdje Rosenberg pridaje Gottliebu Mentzelu, majstoru u Augsburgu od 1709. do 1757. i navodi mnoštvo drugih Gottliebovih radova, među kojima i predmete koji su vrlo srodni đakovačkima, kao na pr. pozlaćen vrš s pladnjem u bečkoj zbirci dvorskog srebra. Urešeni su ornamentima s apliciranim ljevenim medaljonima. Vrš je visok 24,5 cm, a pladanj ima promjer 54,5 cm, dakle, nešto su veći od đakovačkih primjeraka. U Drezdenu, također u zbirci dvorskog srebra (Silberkammer), navode se pozlaćen vrš i umivaonik s medaljonom. Vrš je visok 17 cm, a umivaonik ima promjer 52,5 cm. Ti i mnogi drugi radovi koji se pridaju Gottliebu Mentzelu žigosani su inicijalima GM u položenoj pačetvorini zaobljenih uglova. Augsburski žigovi na tim radovima potječu iz vremena od 1710—1739. Stoga se đakovački primjerci s žigom GM mogu, tako reći, s potpunom vjerojatnošću pridati majstoru Gottliebu Mentzelu o čijem je djelovanju sačuvano toliko podataka koji to pripadanje potvrđuju. Očito je Rosenberg svojom bilješkom, da bi žig GM u položenom ovalu mogao, možda, pripadati Gottfriedu Menzelu o kojem znamo samo to da se 1740. oženio, želio fiksirati jedino svoju pretpostavku koje se sâm odrekao u istom svom djelu pripisavši i taj mogući Gottfriedov rad — Gottliebu. Upozorio bih u vezi s tim na žigove koji se prema inicijalima mogu pripisati samo majstoru Johannu Carlu Stiebeldeyu u Augsburgu, a sadrže inicijale ICS katkad u položenoj ovalu a katkad u položenoj pačetvorini zaobljenih uglova. Javljaju se zajedno s augsburskim žigovima u godinama 1739—1741 i 1743—1747, dakle u isto ono vrijeme kad i Mentzelovi žigovi različitih okvira. (Usp. Rosenberg, nav. dj., str. 216, br. 905—908) Bilo bi vrlo korisno usporediti vrševe, umivaonike i pladnjeve Gottlieba Mentzela u Lenjingradu, Beču i Drezdenu s đakovačkim primjercima. Nažalost, to mi nije bilo moguće, no nadam se da će publikacija đakovačkih radova olakšati dalji studij odnosa tih primjeraka.

stepenicu, a na svedenom dijelu podnožja u donjem je dijelu horizontalan pojas obrubljen jednako kao rub podnožja. Na njemu su na mjestima istaka 4 položena medaljona u kojima su reljefno prikazani: a) putto sa spuštenom bakljom, b) putto s rukom na poklopcu lonca, c) putto naslonjen ljevicom na kacigu a u desnici drži strelicu, d) putto sjedi uz oveću kuglu s označenim ekvatorom. Između medaljona gravirane su na izbočkanjoj pozadini simetrično komponirane vrpčaste volute s lisnatim nastavcima. Slični su motivi voluta i na koničnom dijelu podnožja. Gladak uvoj čini prijelaz na nodus u obliku vrlo sploštene kugle s 4 okomita, glatka, niska istaka. Mosurast članak čini prijelaz na posudu u obliku okrenute visoke kacige. Njene su plohe vodoravno podijeljene s po dvije glatke letvice od kojih je jedna stepeničasta. Stijenke vrča u presjeku su profilirane s 4 istaka između kojih je po 1 par valovitih lukova kao na tlocrtu podnožja. Ispod donje i iznad gornje horizontalne letvice gravirani su motivi simetrično komponiranih vrpčastih voluta s lisnatim nastavcima, a u srednjem pojasu pored tih motiva aplicirana su i 4 ljevena medaljona s prizorima putta: a) s mačem u ljevici a koricama mača u desnici, b) s trubom u ljevici a svitkom (s notama?) u desnici, c) sa šestarom u ljevici a papirom s geometrijskim crtežom u desnici, d) s većom granom u ljevici a manjom u desnici. U gornjem pojasu apliciran je površ graviranih motiva samo jedan veći četverolisni medaljon s puttom koji udara dvjema štapićima o dva velika timpana ispred sebe a kraj njega na grani drveta visi truba (savinut rog). Taj medaljon smješten je ispod širokog kljuna izljeva. Na suprotnoj strani zalemljena je velika ljevena ručka sastavljena od jedne velike i jedne male S volute. I na njima su gravirani motivi simetričnih voluta i lišća. Vrš je žigosan jednako kao umivaonik, tj. imenom žigom GM u ovalu i augsburskim žigom iz 1736—1737. godine, visina vrča je 22,5 cm, najveći raspon 19, promjer podnožja 8,9 cm.

3. Pladnjić na nožici, od pozlaćena srebra, iskucan, ljeven i graviran. Podnožje je modelirano kao kod 2, ali iznad glatke stepenice na donjem pojasu svedenog dijela gravirani su samo motivi vrpčastih voluta s biljnim elementima, a gornji svedeni dio je gladak te niskim mosurastim člankom nosi pladanj kojemu je rub modeliran kao na umivaoniku (1) i profiliran s 3 ruske glatke stepenice a četvrta prelazi kosom stijenkom u ravno dno pladnja, koji je uz rub graviran vrpčastim prepletima s lisnatim nastavcima, a na mjestima ispod 4 istaka ponavljaju se medaljoni s vrča: a) putto s trubom i svitkom, b) putto sa šestarom i geometrijskim crtežom, c) putto s granom u ljevici i grančicom u desnici, d) putto s mačem u ljevici a koricama u desnici. Žigovi su jednaki kao na 1 i 2, promjeri 27,5 cm × 21 cm, a promjeri podnožja 10,1 × 7,6 cm, visina 5,8 cm.

4. Pladnjić od pozlaćena srebra, iskucan i graviran, s ljevenim medaljonima. Rub mu je izmjenično valovito i uglato oblikovan poput umivaonika (1) i pladnjića (3). Taj rub je tri puta stepenasto profiliran i koso se spušta u donji ravni dio pladnja. Na tom dijelu

su ukucani (kao gravirani) motivi simetričnih voluta s lisnatim nastavcima i aplicirani reljefni medaljoni putta s kacigom, putta sa stupom, putta s posudom i ponovo putta sa stupom. Žigovi su isti kao na dosad opisanim komadima. Promjeri 20,5 × 14,5 cm, visina 0,5 cm.

5. Piksida od pozlaćena srebra, iskucana i gravirana, s ljevenim medaljonima. Podnožje je u tlocrtu modelirano s uglatim istacima između parova lukova poput obrisa prednjih komada. Rub čini glatka, okomita stepenica, a na svedenom dijelu podnožja je pojas s graviranim volutama i rozetama. Prijelaz na posudu je gladak i uvijen. Na posudi, koja je također u presjeku modelirana s 4 uglata istaka između kojih su parovi izvijenih lukova, aplicirani su u gornjem dijelu na 4 ravne plohe uglatih istaka reljefni medaljoni putta s kacigom, putta s košarom cvijeća, putta s kuglom i putta sa stupom. Oko medaljona su gravirani simetrični motivi vrpčastih vitica s lisnatim nastavcima. Na uvijenim plohama između istaka samo su gravirane vrpčaste vitice. Poklopac pikside je okomita, glatka ruba, oblikovan poput posude. Na slijedećem, svedenom dijelu poklopca aplicirani su medaljoni glava (smješteni iznad medaljona na donjim istacima pikside). Oni su okrugli i prikazuju profile: okrunjenog muškarca okrenutog lijevo, žene desno, lovorom ovjenčanog muškarca lijevo i opet žene desno. Oko tih medaljona i između njih su gravirane vitice. Iznad tog pojasa nakon stepeničasta prijelaza slijedi gornji dio poklopca s 4 glatka polja u osima poput križa, a između njih su radijalno smješteni kriškasto izbočeni motivi. Na vrhu je ljeven baluster. Imeni žig je u trolistu IHM, tako da je u gornjem krugu I a u dva donja H M. Mjesni žig u uspravnom ovalu je augsburški iz god. 1736—1737. Visina pikside 13,5 cm, promjer podnožja 5,3 cm.

Taj imeni žig IHM pridaje M. Rosenberg³ augsburškom majstoru Johannu Heinrichu Menzelu koji je umro 1750. godine. On navodi vrč s okruglom zdjelom od istog majstora u Kunstkabinetu u Gothi i još 5 neopisanih komada koji su poznati od istog majstora. Budući da se ta posudica koja je rad Johanna Heinricha Menzela nalazi u garnituri sa žigom iste godine uz posve srodne radove s imenim žigom G M koji se pripisuje Gottliebu Menzelu, moguće je da su oboje radila zajedno, a valjda su bili i rodbinski povezani.

Kacigast oblik vrča u Đakovu još je renesansna tradicija kao i aplikacije medaljona. No valovito modelirane plohe i rubovi tog vrča kao i ostalih komada posuda te garniture značajni su za baroknu umjetnost. Odnosi glatkih i ornamentiranih ploha, pa graviranih i reljefnih, veoma su uspješno određeni, bez prenatrpanosti, s dobro smještenim akcentima. Motivi medaljona sustavno su povezani po svom značenju samo kod umivaonika. Voda koja se ulijeva u umivaonik dodiruje poput mora četiri

kontinenta prikazana u tim medaljonima.⁴ Povezuje ih međusobno, a i s onim koji se umiva. Inače su na ostalim medaljonima prikazani putti s različitim atributima koji podsjećaju veoma živo na antikle amorette (erote) što su znali obavljati sve ljudske poslove prožimljući zapravo svojim duhom sve zbivanje. Već u srednjem vijeku nalazi se upravo na crkvenom posudu određenom za vino i vodu ili za pranje pored različitih religioznih i mnoštvo profanih motiva jer je slično posuđe bilo izrađivano za pranje ruku nakon jela, za piće i drugo. Često se na tom posudu već tada nalaze, pored alegorija kreposti i grijeha te prizora iz biblije, također alegorije slobodnih umijeća i razni profani prizori iz antikle povijesti, legenda i slično⁵. I na đakovačkim baroknim komadima zacijelo označuju neki rekviziti uz putte neka od sedam slobodnih umjeća (artes liberales): muziku (truba i svitak, dva timpana i truba), astronomiju (kugla s ekvatorom) i geometriju (šestar i geometrijski crtež). Vjerojatno je da su i drugi medaljoni dijelovi nizova sa simboličnim atributima kreposti, umjetnosti, godišnjih doba i slično⁶. Oba majstora Menzela možda nisu ni imala u svojoj radionici kompletne nizove kalupa za »sedam slobodnih umijeća«, »sedam kreposti« i slično, nego valjda tek pojedine kalupe iz tih nizova, pa su ih koristili kako im se svidjelo. Kad bi i raspolagali kompletnim serijama svih uobičajenih alegorija, ne bi ih bilo lako uvijek zgodno povezati s osnovnim oblicima posuda. Menzeli su mogli na po četiri istaka stavljati alegorije četiriju elemenata, četiriju godišnjih doba i slično, no možda su i hotimice odustali od toga da ne nameću odviše šablonski te sheme ili da zbog njih ne mijenjaju oblik predmeta, nego su radije slobodno varirali motive iz različitih serija. Ti medaljoni s personifikacijama kontinenta i putta sa simboličnim atributima dobro su modelirani i vješto komponirani,

⁴ Australija u ono vrijeme još nije bila dovoljno poznata i nije bila smatrana petim kontinentom. Tek nakon Cookovog prvog putovanja oko svijeta mogao je 1780. J. R. Forster nazvati Australiju kontinentom.

⁵ Joseph Braun, *Das christliche Altgerät*, München, 1932, str. 544.

⁶ Putto s loncem možda simbolizira medicinu (usp. *Künste, Ikonographie der christlichen Kunst*, I, 1928, str. 150. i 151, sl. 38). Putto sa stupom možda je uzet iz serije različitih umjetnosti gdje je valjda bio simbol arhitekture. Neki su medaljoni, možda, simboli kreposti: putto s kacigom i strelicom mogao bi simbolizirati Fortitudo. Katkad su atributi nekih grijeha označivani slično kao na tim medaljonima, pa bi Tristitia mogla biti simbolizirana puttom sa spuštrenom bakičjom, a Ira puttom s mačem. Putto s košaricom cvijeća možda je simbolizirao proljeće u kakvom nizu godišnjih doba ako nije uzet iz serije pet čutila gdje je često cvijećem označavan miris. Lik s dvije grane mogao bi također značiti proljeće. Četiri okrugla medaljona s okrunjenim i lovorom ovjenčanim muškim glavama, koji su povezani u parove sa ženskim glavama, zacijelo također nemaju neko individualno značenje nego simboliziraju vladarske i slavom ovjenčane parove te imaju gotovo isključivo dekorativnu svrhu.

³ Nav. dj., str. 212., br. 886. i str. 32., br. 239.

te prikazuju nastavak razvoja onog tipa figuralnih ukrasa kakve je za zlatare izrađivao u XVI stoljeću Peter Flötner.⁷ Renesansni duh koji je u XV i XVI stoljeću zahvatio i crkvenu umjetnost održao se i u tim djelima nastalim dvjesta godina nakon Flötnerovih.

Bilo bi zanimljivo saznati tko je nabavio to posuđe za đakovačku katedralu. Augsburški su radovi bili kod nas, kao i drugdje u svijetu, veoma cijenjeni zbog kvalitetne izrade. Kad je zagrebački biskup Mirko Eszterhazy sklapao ugovor s karlovačkim zlatarom Ivanom Petrom Lange v. Lan-

⁷ M. Bernhardt, *Medaillen und Plaketten*, Berlin, 1911, str. 41—42, sl. 52—55.

gensfeld godine 1714. zbog izrade srebrenog antependija zagrebačke katedrale, zlatar se obvezao da će djelo izvesti tako dobro kao da je u Augsburgu načinjeno.⁸ Taj kriterij stvorili su dobri augsburški radovi nabavljeni za naše krajeve. U riznici zagrebačke katedrale, kao i u mnogim drugim našim crkvenim i ostalim javnim i privatnim zbirkama, osobito u Sloveniji i u Hrvatskoj, nalazi se velik broj starih augsburških radova, no nisam dosad zapazio primjerke koji bi kod nas reprezentirali medaljonima ukrašeno augsburško posuđe u tako kvalitetnim komadima kao što su đakovački.

⁸ VHAD, n. s., III, 1898, 30—32.; Peristol, II, 1957, str. 201—202.

ZUSAMMENFASSUNG

EINIGE WERKE AUGSBURGER GOLDSCHMIEDE GOTTLIEB UND JOHANN HEINRICH MENZEL AUS DEN JAHREN 1736 — 1737 IN ĐAKOVO

Das Museum für Kunst und Gewerbe in Zagreb führte in Zusammenarbeit mit dem Diözesan Museum in Đakovo die Inventarisierung und das Fotografieren der Metallkunstdenkmäler durch, die sich in den Sammlungen des Diözesan Museums, im bischöflichen Palast und in der Domkirche von Đakovo befinden.

Aus der Gruppe der Kunstdenkmäler, die sich im bischöflichen Palast befinden, werden im obigen Artikel 4 Werke des Augsburger Goldschmiedes Gottlieb Menzel und 1 Werk von Johann Heinrich Menzel veröffentlicht.

Mit dem Augsburger Beschauzeichen (R³ 239) und dem Meisterzeichen G M (R³ 812) sind folgende Gegenstände aus vergoldetem Silber bezeichnet:

1. Waschbecken. Durchmesser 39 × 27,5 cm. H. 5 cm.
2. Giessgefäß. H. 22,5 cm.
3. Aufsatz. Durchmesser 27,5 × 21. H. 5,8 cm.
4. Schlüssel. Durchmesser 20,5 × 14,5 cm. H. 0,5 cm.

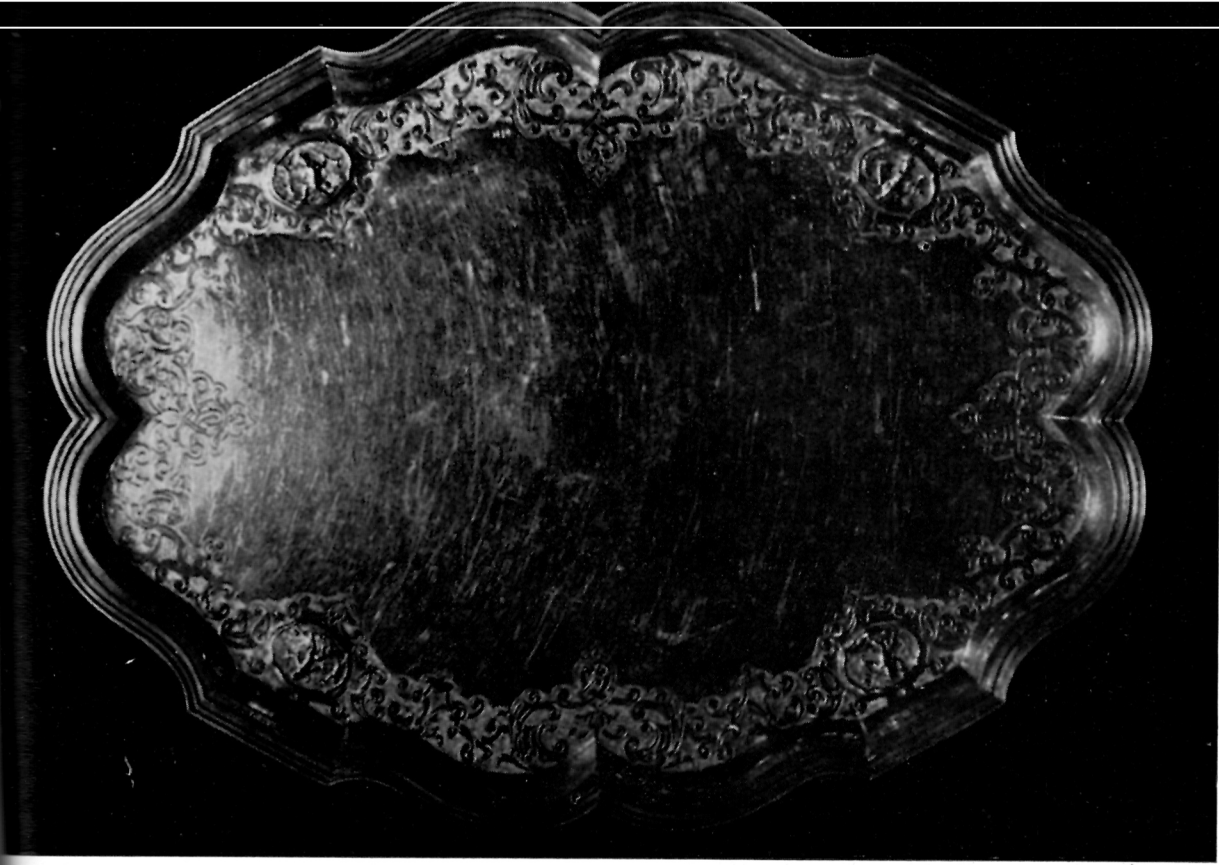
Mit demselben Beschauzeichen und dem Meisterzeichen I H M (R³ 886) ist eine Pyxis bezeichnet. H. 13,5 cm.

Alle fünf Gegenstände sind mit applizierten figürlichen Reliefmedaillons versehen, welche auf dem Waschbecken die Allegorien der 4 Kontinente, auf den anderen Stücken Amoretten mit verschiedenen Attributen (Musikinstrumenten, astronomischen oder geometrischen Geräten u. ä.) — welche wohl aus den Serien der 7 artes liberales, der Tugenden, der Jahreszeiten u. a. genommen wurden — darstellen. In den runden Medaillons auf dem Deckel der Pyxis sind auch 4 antike, männliche und weibliche Köpfe dargestellt.

Die vier mit R³ 812 bezeichneten Stücke werden wohl mit anderen Werken, die mit R³ 836 bezeichnet sind in Zusammenhang gebracht werden, wie das auch Marc Rosenberg in seinem Werke »Der Goldschmiede Merkzeichen« unter den angeführten Nummern (vgl. 812 ab u. 836 eg) gemacht hatte. Die Veröffentlichung der Đakovoer Stücke wird den Vergleich mit den Werken G. Menzels in Leningrad, Wien und Dresden, ebenso wie jener von J. H. Menzel mit den Stücken im Kunstkabinett Gotha und anderen ermöglichen.

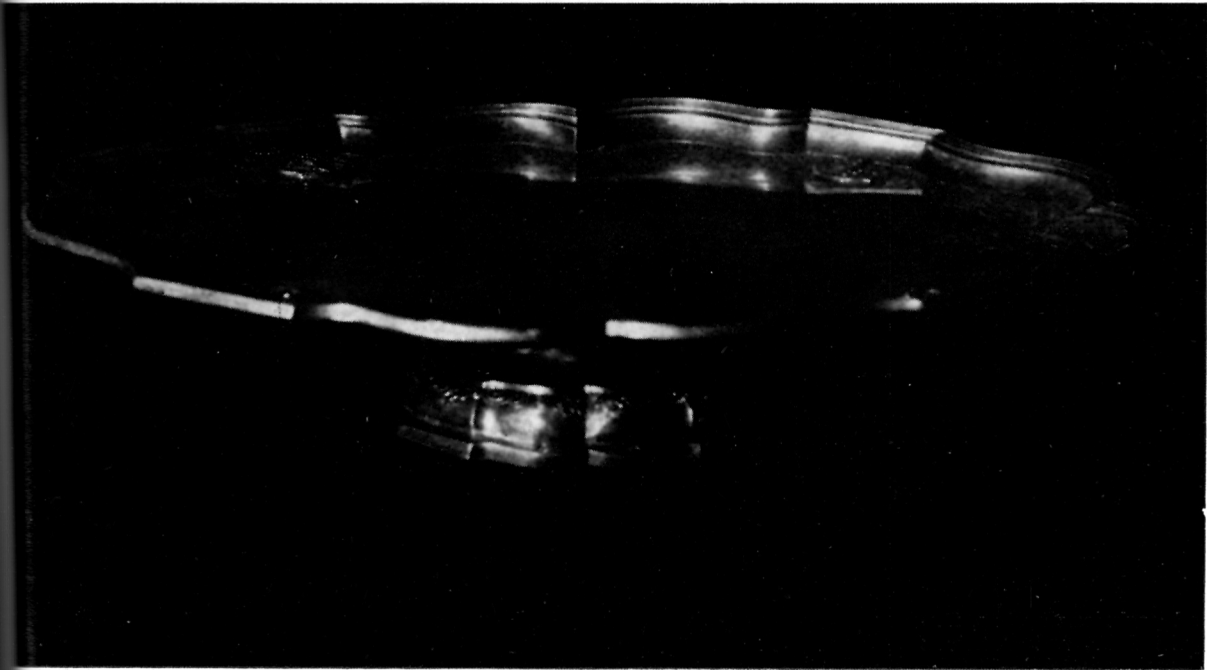
Alle fünf Gegenstände werden in einem aussen mit schwarzgefärbten Leder und innen mit Hirschleder überzogenen Koffer (L. 42,5, B. 36, H. 24 cm), der im Inneren die Bezeichnung »Joseph Steger, Futeralmacher zu Pressburg... Josephus Steger Capsularum Confector Posonii, habitat in Foro Capucinarum Nro 264« trägt, aufbewahrt.

3

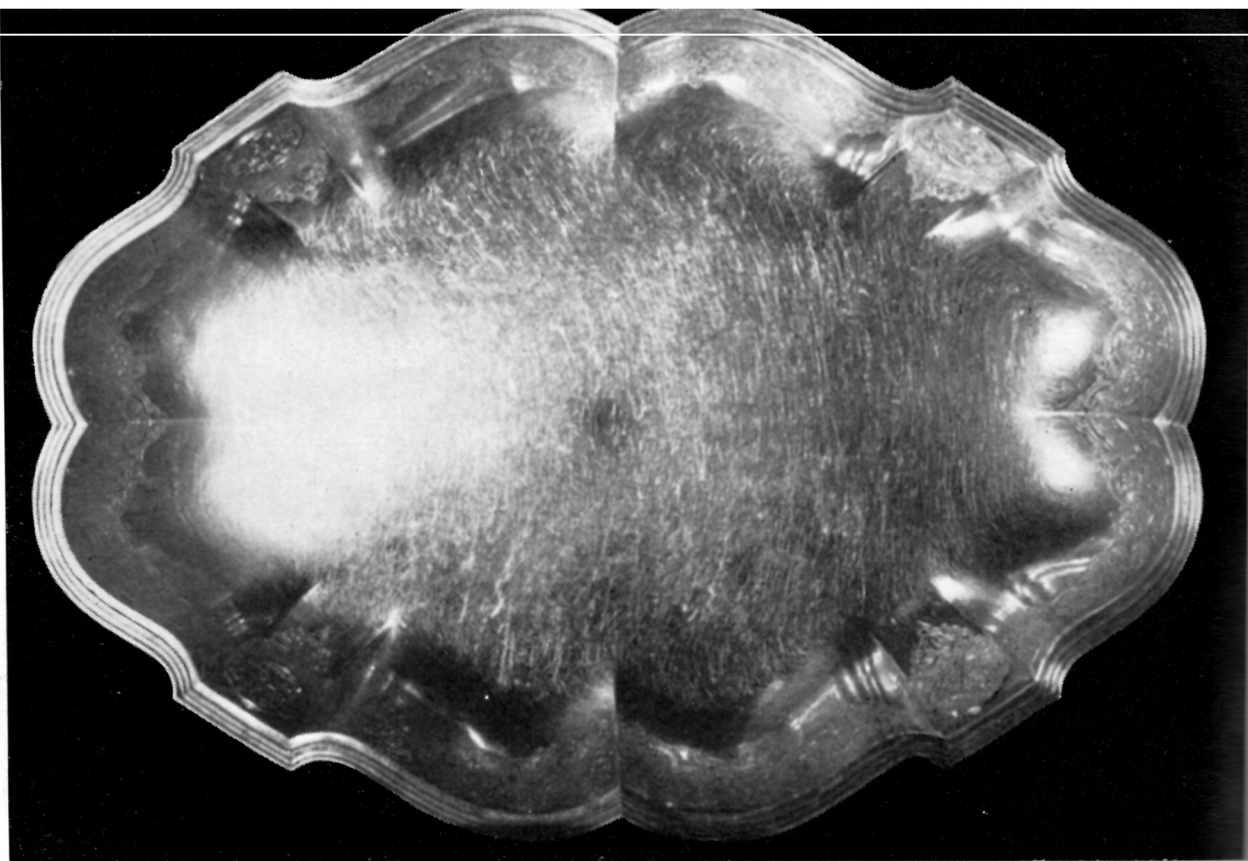

Sl. 3. i 4. Pladnjić na nožici od pozlaćena srebra, Đakovo, biskupski dvor, rad Gottlieba Menzela u Augsburgu 1736—1737. g., pogled odozgo i sa strane

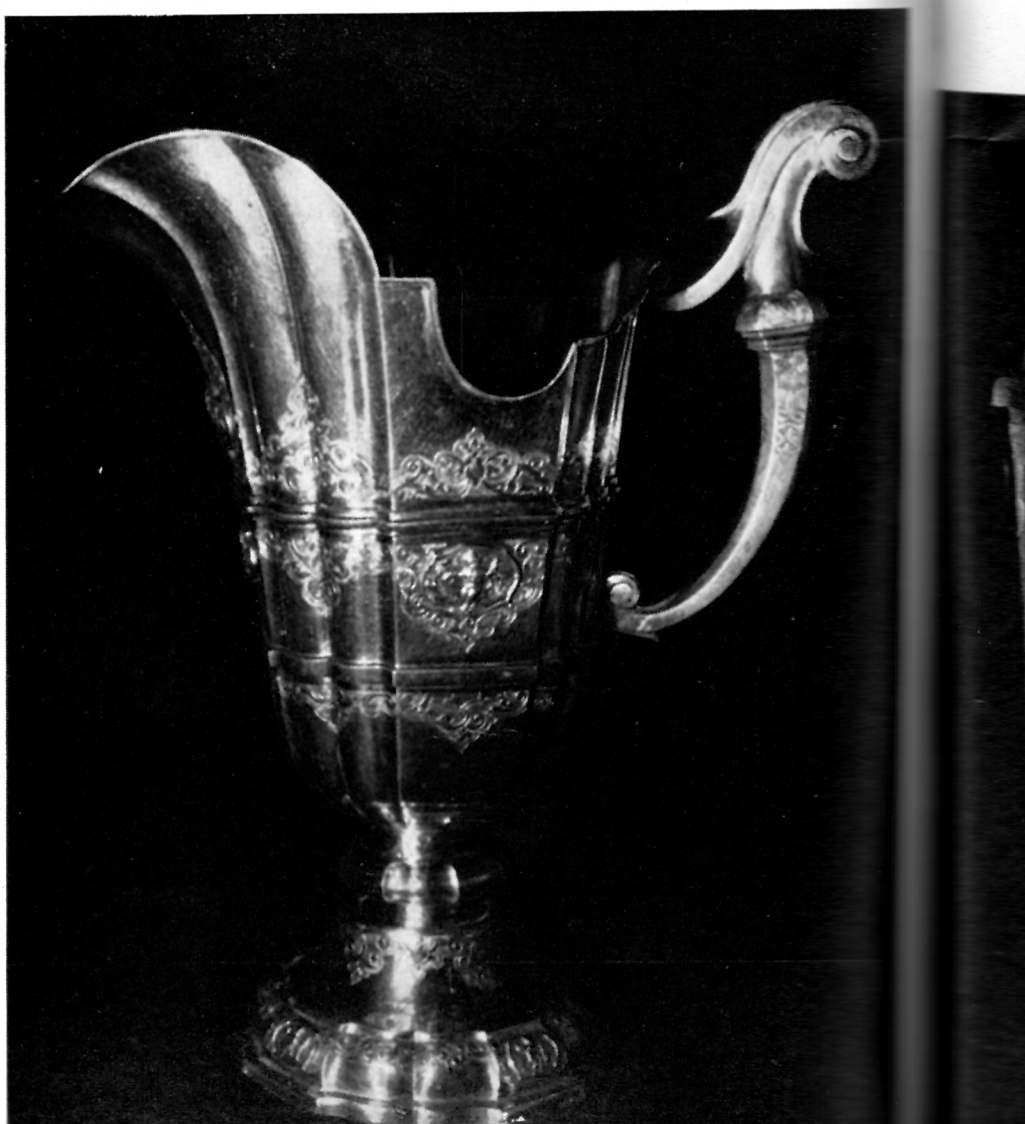
4

1

2

Sl. 1. Umivaonik od pozlaćena srebra, Đakovo, biskupski dvor, rad Gottlieba Menzela u Augsburgu 1736—1737. g.

Sl. 2. Vrč od pozlaćena srebra, Đakovo, biskupski dvor, rad Gottlieba Menzela u Augsburgu 1736—1737. g.

5

6

Sl. 5. Pladnjić od pozlaćena srebra, Đakovo, biskupski dvor, rad Gottlieba Menzela u Augsburgu 1736 — 1737. g.

Sl. 6. Piksida od pozlaćena srebra, Đakovo, biskupski dvor, rad Johanna Heinricha Menzela u Augsburgu 1736—1737. g.